

ความต้องการในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
The need for further study at the graduate level Department of
Thai Language Faculty of Humanities and Social Sciences
Ubon Ratchathani Rajabhat University

กอบชัย รัฐอุบล* สิริยานต์ ยี่เก็งเอี่ยม กิติราช พงษ์เฉลียว

Kobchai Ratubonm*, Sariyagan Yeekengaem, Kitirach Pongclalaw

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี^{*,2,3}

Thai language Program, Faculty of Humanities Social Science, Ubonratchathani Rajabhat University
parakron@hotmail.co.th

Received: November 1, 2023

Revised: February 13, 2024

Accepted: March 12, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาและศึกษาความจำเป็นในการเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยมีผู้ให้ข้อมูลที่ต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นบุคลากรของโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดยโสธร รวมถึงนักศึกษาที่กำลังจบการศึกษา จำนวน 96 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) มากที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 51.04 รองลงมาคือต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 36.46 และที่น้อยที่สุดคือมีความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทต่อเนื่องถึงปริญญาเอก (ปร.ด.) สาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

ด้านความจำเป็นในการเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ความจำเป็นในการเปิดหลักสูตร ศศ.ม.และ ปร.ด. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.95 โดยมีความจำเป็นต้องเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อสนองตอบความต้องการและการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา รองลงมาคือค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=1.17 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยไม่จำเป็นเพราะยังไม่มีหน่วยงานต้องการบุคลากรในสาขานี้และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=1.04 ที่น้อยที่สุดคือเป็นค่าเฉลี่ยไม่จำเป็นเพราะสถาบันอื่นมีการเปิดสอนอยู่แล้ว

คำสำคัญ: ความต้องการในการศึกษาต่อ บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย

Abstract

The objective of this article is to study the needs for continuing education at the graduate level together with offering graduate programs in Thai language under the Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University according to learners' needs. The informants expecting to further their studies at the graduate level of both master's and doctoral degrees were 96 personnel of various schools in the provinces of Ubon Ratchathani, Sisaket, Amnat Charoen, and Yasothon, including recent graduating students. The results of the study revealed that regarding the needs for continuing education at the graduate level, 49 respondents, accounting for 51.04 percent as the greatest portion, had a desire to obtain Master of Arts (M.A.) in Thai, followed by 35 of those wishing to continue their doctoral level of Doctor of Philosophy (Ph.D.) in Thai, accounting for 36.46 percent, and the least portion of needs to pursue the continuing program of Master's and Doctoral degree in Thai was made by 12 respondents, 12.50 percent, respectively.

In terms of the needs for offering the graduate programs in Thai under the Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University, the results suggest the necessity to offer the M.A. and Ph.D. programs in Thai Overall, the average is at the highest level ($\bar{X}$) = 4.95, with the need to offer graduate programs in Thai to fulfil the duties of recruitment and development of teachers and educational personnel. Next is the average ($\bar{X}$) = 1.17, as an unnecessary average, as there are no organizations in need of personnel in this field, and the lowest average ($\bar{X}$) = 1.04, as also an unnecessary average, as the programs are already being offered by other institutions.

Keywords: Requirements for Further Education, Graduate Level, Thai Language Program

บทนำ

ภาษาไทย เป็นภาษาประจำชาติและเป็นภาษาราชการของประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (2535) มีพระราชดำรัสว่า ภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่นในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาไว้ให้ดี อีกทั้งเราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ นอกจากนี้คุณค่าและความสำคัญของภาษาไทยไม่ได้เป็นเพียงสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการประสานความเข้าใจ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนทั้งประเทศ เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นภูมิปัญญา เป็นบ่อเกิดขององค์ความรู้ทั้งมวล ดังนั้น เพื่อให้การสร้างองค์ความรู้และจัดการความรู้ของหลักสูตรฯ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565-2569 โดยมีที่มา

จากการประเมินโอกาสและความเสี่ยงของประเทศไทยต่อการพัฒนาประเทศ ภายใต้กรอบของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีการพิจารณาถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลกในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 รวมถึงผลการพัฒนาประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา

ในยุคปัจจุบันที่เรียกว่า “โลกในศตวรรษที่ 21” ภาษาไทย คือ ศาสตร์ที่มีความท้าทายเนื่องจากโลกยุคใหม่มีความรวดเร็วและการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยยุคใหม่จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้นพร้อมกับการพัฒนาคน พัฒนาคนและพัฒนางานด้วยการแสวงหาความรู้รูปแบบที่หลากหลาย (ศรดา ชัยสุวรรณ, 2559) การเปลี่ยนแปลงในด้านการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน คือ การเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งอานันท์ นิรมลและคณะ (2560) เสนอแนวคิดว่ามีทักษะหลักอยู่ 3 ประการ ที่จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับคนรุ่นใหม่ ได้แก่ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ตลอดจนทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในยุคปัจจุบันได้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาเกิดขึ้นมากมายและมีการเปิดสาขาวิชาที่หลากหลาย ตลอดทั้งพัฒนาศักยภาพ ทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่องตลอดมา หลักสูตรในระดับนี้จึงให้ความสำคัญกับการหล่อหลอมให้ ผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ของสังคมศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาบูรณาการเพื่อสร้างความรู้ที่สามารถ เชื่อมโยงการศึกษากับการพัฒนาประเทศ แนวคิดนี้สอดคล้องกับทิศทางของการพัฒนาประเทศ และมีความเชื่อมโยงกับแนวทางในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ ทันสมัยอยู่เสมอ และสอดคล้องกับแนวนโยบายในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559)

การยกระดับการศึกษาภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น เช่น ในระดับบัณฑิตศึกษาจะทำให้บุคคลากรที่มีความต้องการในการศึกษาต่อมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังที่จันทิมา จานงค์นารถ (2554) กล่าวว่า การเปิดหลักสูตรภาษาไทยระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะทำให้ภาษาไทยมีความน่าสนใจในด้านความหลากหลายของหลักสูตร ซึ่งบางหลักสูตรสามารถทำให้ผู้เรียนสามารถเป็นนักวิชาการเฉพาะด้านได้ และบางหลักสูตรอาจทำให้ผู้เรียนได้ทราบเทคนิควิธี ทฤษฎี ความรอบรู้ต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานและนำไปต่อยอดในการเขียนวิทยฐานะหรือการเลื่อนตำแหน่งได้ ฉะนั้นการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาภาษาไทย จึงมีแนวโน้มที่มีผู้ต้องการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรนี้มีอยู่อย่างจำกัดและสามารถรับนักศึกษาได้จำนวนน้อย

ในลักษณะดังกล่าวที่จันทิมา จานงค์นารถ ได้กล่าวมานั้น สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นหลักสูตรที่ได้มีการวางแผนและจัดทำขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565-2569 ที่ว่าด้วยแนวคิด "พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน" ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาค้นหาความรู้ สร้างนักวิชาการ โดยมีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ ทันสมัยอยู่เสมอ อีกทั้งยังสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูงของประเทศไทย

เมื่อมีการกำหนดทิศทางของประเทศด้วยนโยบายของการยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 13 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จึงมีการประชุมวางแผน และศึกษาความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาขึ้น ได้แก่ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) ภาษาไทย และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) ภาษาไทย และมีการสำรวจศักยภาพของอาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.)

ภาษาไทยที่มีอยู่แล้ว ซึ่งผลการสำรวจศักยภาพของอาจารย์ พบว่า ในหลักสูตรฯ มีอาจารย์ที่สามารถเป็น ศักยภาพในระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ รองศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน รองศาสตราจารย์ ดร. จำนวน 2 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จำนวน 4 คน ซึ่งแต่ละคน มีวุฒิการศึกษาที่สามารถใช้เป็นศักยภาพของหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษาได้ เช่น จบการศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยสายภาษาศาสตร์ คติชนวิทยาและวรรณกรรม เป็นต้น ฉะนั้น เมื่อมองทางด้านศักยภาพของอาจารย์ผู้รับผิดชอบและอาจารย์ประจำหลักสูตรแล้ว สาขาวิชา ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีจึงมีความพร้อมที่จะสร้าง และพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อรองรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อภาษาไทยในระดับสูง

นอกจากนี้ในด้านยุทธศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ถือว่ามีจุดแข็งในด้านบุคลากรที่มีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม รวมถึงการเป็นสถาบันเก่าแก่และมีชื่อเสียงที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) ภาษาไทย เป็นเวลายาวนาน มีบัณฑิตที่จบออกไป จากหลักสูตรนี้เป็นจำนวนมาก ฉะนั้น การสร้างและพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จึงเป็นการพัฒนา การศึกษาเพื่อรองรับความต้องการของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และความได้เปรียบอีกประการ หนึ่งคือมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาในเขตอีสานใต้ที่มีความพร้อมในด้านบุคลากรดังที่กล่าวมาแล้ว

จากความสำคัญที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงเห็นสมควรที่จะทำวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาต่อ หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาขึ้น เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรนี้ ทั้งในด้านจำนวน และความต้องการในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการออกแบบหลักสูตรที่จะมีรายวิชาที่ผู้เข้าศึกษาได้มีส่วนร่วม กำหนดทิศทาง เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์พร้อมสำหรับผู้เรียนและผู้สอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาความจำเป็นในการเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีให้มีความสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ มุ่งตอบคำถามเชิงสรุปอ้างอิง โดยมีการกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสำรวจกลุ่มที่คาดว่าจะมีความต้องการศึกษาต่อใน ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทยทั้งกลุ่มบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัด อุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธร จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดร้อยเอ็ด ศิษย์เก่า รวมถึงนักศึกษาปัจจุบันที่กำลังจะจบการศึกษา จำนวน 96 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่ม ตัวอย่าง คือ ต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาและ จบการศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจความต้องการในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านความจำเป็นในการเปิดหลักสูตร

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อ แล้วกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

2. สร้างรายการข้อคำถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ เลือกตอบคำตอบเดียวและมีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสำรวจ

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.00

3.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของบรอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจความต้องการ จากการส่งแบบสำรวจความต้องการด้วยตนเอง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) กล่องข้อความของเฟซบุ๊ก (Facebook) และไลน์ (Line) โดยคณะผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่คาดว่าจะศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 100 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 96 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ดังนี้

- 1) ค่าร้อยละ
- 2) ค่าเฉลี่ย
- 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 1-7 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย	49	51.04
ระดับปริญญาโทต่อเนื่องถึงปริญญาเอก (ปร.ด.) สาขาวิชาภาษาไทย	12	12.50
ระดับปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาภาษาไทย	35	36.46
ไม่ต้องการศึกษาต่อ	-	-
รวม	96	100

จากตารางที่ 1 ความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการศึกษาต่อในระดับระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทยมากที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 51.04 รองลงมาคือมีความศึกษาต่อในระดับระดับปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 36.46 และที่น้อยที่สุดคือมีความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทต่อเนื่องถึงปริญญาเอก (ปร.ด.) สาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงเหตุผลในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการต่อยอดองค์ความรู้ในหัวข้อ/สาขาวิชาที่สนใจ	23	23.96
เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต	20	20.83
แก้ปัญหา หรือพัฒนางานที่ทำอยู่	8	8.33
ปรับวุฒิทางการศึกษา และร่นระยะเวลาในการทำวิทยฐานะ	33	34.38
ปรับเปลี่ยนอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทนในการทำงาน และ/หรือในสายอาชีพ	12	12.50
อื่น ๆ		
รวม	96	100

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีเหตุผลในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการปรับวุฒิทางการศึกษา และร่นระยะเวลาในการทำวิทยฐานะ มากที่สุด จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 34.38 รองลงมาคือ ต้องการต่อยอดองค์ความรู้ในหัวข้อ/สาขาวิชาที่สนใจ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.96 ถัดมา คือ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 และน้อยที่สุด คือ ต้องการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานที่ทำอยู่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
กรณีศึกษาต่อปริญญาโท		
ศึกษาต่อทันที เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี	8	8.33
ศึกษาต่อ หลังจากทำงานแล้ว 1-2 ปี	25	29.17
ศึกษาต่อ หลังจากทำงานแล้ว 3-5 ปี	28	31.25
กรณีศึกษาต่อปริญญาเอก		
ศึกษาต่อทันที เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท	8	5.21
ศึกษาต่อ หลังจากทำงานแล้ว 1-2 ปี	14	12.50
ศึกษาต่อ หลังจากทำงานแล้ว 3-5 ปี	13	13.54
รวม	96	100

จากตารางที่ 3 ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมากที่สุด คือ ช่วงเวลาหลังจากทำงานแล้ว 3-5 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา คือ มีความต้องการศึกษาต่อหลังจากทำงานแล้ว 1-2 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 และที่น้อยที่สุดคือต้องการศึกษาต่อทันที เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับ ส่วนในระดับปริญญาเอก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการศึกษาต่อ หลังจากทำงานแล้ว 3-5 ปี มากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.54 รองลงมาคือต้องการศึกษาต่อ หลังจากทำงานแล้ว 1-2 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และน้อยที่สุดคือต้องการศึกษาต่อทันที เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงรูปแบบการจัดการศึกษาที่ท่านต้องการ/แผนการจัดการศึกษาที่ต้องการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
การจัดการศึกษาที่เน้นวิจัย (แผน ก.1)	8	8.33
การจัดการศึกษาที่เน้นวิจัยและการจัดการศึกษารายวิชา (แผน ก.2)	84	91.67
การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษารายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข.)	4	4.17
รวม	96	100

จากตารางที่ 4 รูปแบบการจัดการศึกษาที่ท่านต้องการ/แผนการจัดการศึกษาที่ต้องการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาที่ท่านต้องการ/แผนการจัดการศึกษาที่ต้องการการจัดการศึกษาที่เน้นวิจัยและการจัดการศึกษารายวิชา (แผน ก.2) มากที่สุด จำนวน 84 คิดเป็นร้อยละ 91.67 รองลงมาคือต้องการการจัดการศึกษาที่เน้นวิจัย (แผน ก.1) จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และที่น้อย

ที่สุดต้องการการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษารายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข.) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงรูปแบบการจัดเวลาการเรียนรู้ที่ต้องการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ภาคปกติ (เรียนจันทร์-ศุกร์)	15	15.63
ภาคพิเศษ (เรียนเสาร์-อาทิตย์)	76	79.17
อื่น ๆ	5	5.21
รวม	96	100

จากตารางที่ 5 รูปแบบการจัดเวลาการเรียนรู้ที่ต้องการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการรูปแบบการจัดเวลาการเรียนรู้ภาคพิเศษ(เรียนเสาร์-อาทิตย์) มากที่สุด จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 รองลงมาคือต้องการเรียนภาคปกติ (เรียนจันทร์-ศุกร์) จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.63 และที่น้อยที่สุดต้องการเรียนแบบอื่น ๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ในชั้นเรียน	62	64.58
ออนไลน์	11	11.46
ออนไลน์และชั้นเรียนแบบผสมผสานกัน	23	23.96
รวม	96	100

จากตารางที่ 6 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากที่สุด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 64.58 รองลงมา คือ ต้องการรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์และชั้นเรียนแบบผสมผสานกัน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.96 และน้อยที่สุดคือต้องการรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.46 ตามลำดับ

2. ศึกษาความจำเป็นในการเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ให้ความสำคัญสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 7 ความจำเป็นในการเปิดหลักสูตร ศศ.ม.และ ปร.ด. สาขาวิชาภาษาไทย

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ไม่จำเป็นเพราะยังไม่มีหน่วยงานต้องการบุคลากรในสาขาวิชานี้	1.17	0.15	น้อยที่สุด
2. ไม่จำเป็นเพราะสถาบันอื่นมีการเปิดสอนอยู่แล้ว	1.04	0.12	น้อยที่สุด
3. จำเป็น เพื่อสนองตอบความต้องการและการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา	4.95	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า ความจำเป็นในการเปิดหลักสูตร ศศ.ม.และ ปร.ด. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.95 โดยมีความจำเป็นต้องเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย เพื่อสนองตอบความต้องการและการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา รองลงมาคือค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 1.17 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยไม่จำเป็นเพราะยังไม่มีหน่วยงานต้องการบุคลากรในสาขาวิชานี้ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ ($\bar{X}$) = 1.04 เป็นค่าเฉลี่ยไม่จำเป็นเพราะสถาบันอื่นมีการเปิดสอนอยู่แล้ว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยนำข้อมูลมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการวางแผนอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีสนใจศึกษาต่อในหลักสูตรที่เรียนเสาร์-อาทิตย์ รองลงมาคือ หลักสูตรที่เรียนช่วงค่ำ นอกเวลาราชการ และมีความสนใจสมัครเข้าเรียนภายใน 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี ข้างหน้า รองลงมาคือ สมัครเรียน ทันทีที่เปิดสอนในปีการศึกษา 2566

การวางแผนอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และสนใจศึกษาต่อใน หลักสูตรที่เรียนเสาร์-อาทิตย์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิจัยหลายท่าน ได้แก่ สุมิตร สุวรรณ และ จันทิมา จานงนารถ (2554) พบว่า ต้องการให้มีการจัดการศึกษานอกเวลาราชการในวันเสาร์อาทิตย์ ผลการวิจัยของ ธนาชัยวัฒน์ เดชาสินธุ์เจริญ (2553) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการ ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในช่วงเวลาภาคพิเศษ และผลการวิจัยของบุญส่ง ไขเกษ และเลขา สมยีน (2552) พบว่า ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อต้องการให้เปิดสอนในวันเสาร์-อาทิตย์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่ สนใจศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา เป็นบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ครูในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน และผู้ที่มีงานทำประจำ ซึ่งไม่สะดวกในการเรียนในวันปกติ ดังนั้นการเรียนในวันเสาร์-อาทิตย์ จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมกับกลุ่มดังกล่าว และหากมีการเปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ปัจจัยที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการอยากศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับปริญญาโท พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการที่จะปรับวุฒิทางการศึกษา เนื่องจากเป็น

การศึกษาต่อสายตรง สามารถร่นระยะการทำวิทยฐานะในระดับสูงขึ้นได้ รองลงมาคือต้องการศึกษาเพื่อนำไปต่อยอดองค์ความรู้ในสาขาที่ตนสนใจและมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนหนึ่งที่ต้องการศึกษาต่อเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคต

ส่วนปัจจัยที่จะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษต่อหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คือ ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร รองลงมาคือ ความรู้พื้นฐานด้านสถิติและการวิจัย ส่วนความต้องการได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนเป็นพิเศษ เพื่อประกอบการตัดสินใจ เลือกศึกษาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คือ ทุนการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีเหตุผล ได้แก่ ใกล้จะเกษียณอายุแล้ว อายุมาก ไม่มีทุน ในการศึกษาต่อ ไม่มีเวลาไม่ตรงสายงาน ค่าใช้จ่ายสูง และการเดินทางไม่สะดวก เป็นต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมิตร์ สุวรรณ และจันทิมา จานงค์นารถ (2554) ที่ศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุน ทุนการวิจัยหรือ ทุนการศึกษาบางส่วน และผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จึงต้องเร่งให้ข้อมูลและความคืบหน้าของการดำเนินการเปิดหลักสูตร เนื่องจากหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรใหม่

2. ความจำเป็นและความสำคัญของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเห็นความสำคัญเรื่องการศึกษาต่อระดับสูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาต่อระดับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ส่งผลให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน การปรับคุณวุฒิ การร่นระยะเวลาในการทำวิทยฐานะ อีกทั้งยังส่งผลต่อความมีเกียรติและชื่อเสียงในสังคม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของทัศนีย์ ชาติไทย (2555) ที่ศึกษาแรงจูงใจและความต้องการในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่พบว่า แรงจูงใจและความต้องการด้านส่วนตัว การได้รับวุฒิเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นเป็นแรงจูงใจและความต้องการส่วนตัวของนักศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ ความเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และได้รับการยกย่องในสังคม รองลงมา คือ ความเป็นไปได้ในการเปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อาจเป็นเพราะสาขาวิชาภาษาไทย มีความพร้อมทั้งด้านคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) ภาษาไทย มีความโดดเด่นในเรื่องคุณวุฒิ ซึ่งจากการสำรวจกลุ่มมหาวิทยาลัยในเขตอีสานใต้ พบว่า สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีอาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการมากที่สุด ได้แก่ รองศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน รองศาสตราจารย์ ดร. จำนวน 2 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จำนวน 4 คน ซึ่งอาจารย์เหล่านี้ล้วนเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการวิจัยและมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับในวงการวิชาการ นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรสิ่งสนับสนุนที่ครบถ้วน มีห้องเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มีห้องสมุด มีห้องทำงาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านกระบวนการวิชาของหลักสูตร อยากให้หลักสูตรมีรายวิชาที่สามารถพัฒนาด้านวิทยฐานะที่สูงขึ้น ซึ่งให้แนวคิดและกระบวนการทักษะที่เป็นประโยชน์ ดังเช่น การผลิตแบบฝึกทักษะด้านภาษาและวรรณกรรมไทย แนวคิดในด้านการวิจัยทางภาษาและวรรณกรรมไทย เป็นต้น
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน อยากให้หลักสูตรเปิดสอนในวันเสาร์และอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ เป็นการอำนวยความสะดวกในการมาเรียนของผู้ที่ประสงค์ที่จะเข้าศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่เป็นบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งไม่จำเป็นต้องขออนุญาตต้องสังกัด เพราะเป็นวันหยุดราชการ
3. ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในช่องทางที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ของสาขาวิชาภาษาไทย เว็บไซต์ของคณะ เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ตลอดจนเฟซบุ๊กและหนังสือแนะนำหลักสูตรที่สามารถส่งไปถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษาต่อ

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา จำนงค์นารถ. (2554). *ความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันตก*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- ทัศนีย์ ชาติไทย. (2555). *รายงานการวิจัยเรื่องแรงจูงใจและความต้องการในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. นนทบุรี: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธนาชัยวัฒน์ เตชาสินธุ์เจริญ. (2553). *ความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยาลัยเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย).
- พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร. (2535). *รวมพระราชดำรัสในวโรกาสสำคัญในรัชกาลที่ 9*. กรุงเทพฯ: สำนักพระราชวัง.
- บุญส่ง ไข่เกษ และเลขา สมยีน. (2552). *การศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาวิชาวิทยาศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อมและชีวนามัยและความปลอดภัยของบุคลากรทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. นครราชสีมา: สาขาสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สมิตร สุวรรณ และจันทิมา จำนารถ. (2554). *ความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์* 5(1) 68-80.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ.
- อานันท์ นิรมลและคณะ. (2560). *ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 6(1) 143-155.